

La dècada absent

Aparentment, l'any 1991 i tota la dècada dels 80 ha produït molts canvis d'envergadura. Hi veiem novetats històriques que han desafiat la previsió i la capacitat d'anàlisi de la *intelligentsia* internacional: s'hi han presentat els fets, i això és tot; la resta és matèria opinable. En part, la història escrita en aquest període admet, com als palimpsestos medievals, una lectura distinta, perquè s'hi comencen a raspar ja moltes notícies i s'hi entreveu el ressorgiment del poder papal, el Sacre Imperi, les ordres teutòniques, la hansa, les guerres en nom del déu.

Definitivament, Europa sembla reconstituïr-se sobre el mapa de l'Edat Mitjana. I no em referesc ara a la geografia urbana o als nous espais econòmics de la construcció europea. Es parla, en efecte, dels antics eixos aquàtics, del Mediterrani, dels bàrbars del Nord, de la hansa, de nous fervors teològics. No es parla d'allò que es parlava fa uns anys, sinó del que es parlava fa cinc-cents (potser amb l'ànim de practicar-lo) i és ben lògic que es celebren proeses iníquies com el V centenari. Ja ho advertim, que tot canvia, però no arribem a saber en què canvia. La il·lusió de novetat no acaba d'amagar que el sentiment de desorientació, en rigor, d'impotència, siga el sentiment més estès entre molta gent. Un sentiment que aquest col·lectiu social immediat que és el nostre país no ha deixat mai de propiciar-nos. Malgrat tantes novetats, l'etapa dels vuitanta ha estat profundament marcada per un buit interpretatiu quant a l'estat genèric dels nostres assumptes. Han mancat les visions de conjunt, hi ha estat absent el tipus d'anàlisi que en diem estructural, ha mancat perplexitat científica, pensament sociològic, i el vigor intel·lectual de les dècades immediatament anteriors. Mai no s'ha dit i publicat més sobre menys coses. L'assaig de tema país i la polèmica haurien conegut el millor moment de la nostra recent història, si hem de jutjar el seu ressò als mitjans de

comunicació social. Alguna tesi ha estat cèlebre. No hi he estat gaire entusiasta: València no podria jugar de frontissa entre Madrid i Barcelona. És Alacant, que pot jugar de frontissa del nostre "tram lingüístic" a l'arc mediterrani, entre el Rosselló i Múrcia fins a Andalusia occidental. És per aquest camí que s'hauria de debatre la vertebració del nostre país i del seu lloc real a Europa. Per a entendre's: a tota la dècada dels vuitanta no s'ha dit gaire d'imprescindible. Uns quants temes i problemes han esdevingut crònics: l'articulació social i territorial del país, l'estructura social, les classes, el conflicte lingüístic, l'autoodi, l'autisme en la cultura autòctona, o l'anàlisi social del poder. Certament, hi ha hagut alguns silencis, després del llarg i turmentat i dubtosament gloriós "camí de perfecció", que en diria A. Ortí, de la transició democràtica, al moment de la definitiva configuració d'un espai intel·lectual en el marc institucional i polític en què ens trobem —a favor o en contra. *Aliquando bonus Homerus dormitat*. "No preguntem als ocells la raó per què canten", escrigué Villalonga. La demarcació real de l'intel·lectual ha quedat evidentment restringida, en contra de les seues previsions anteriors d'esdevenir una instància superior de la raó social. Una reconstrucció teòrico-ideològica del món ultrapassa completament el limitat camp de rellevància del pensament socialment concret i civilment pertinent. La recuperació d'unes llibertats culturals mínimes ens aboca al dur treball quotidià sobre un camp no sempre feliç dels fets amb un model epistemològic coherent. Les promeses versemblants de reorganització social són ara modestes. I el pensament crític comporta una adequació i rigor metodològics cada vegada més exigents. La raó social no és, sense impostures, apropiable per ningú. Curiosament, alguns sociòlegs continuen demanant més poder per al rei-savi. Caldria ignorar-ho, i prosequir, amb nou peu la dècada que s'inicia: amb l'antiga passió pel reconeixement social, guiada per una modesta virtut de saber escoltar la realitat. Ni que siga en oberta pugna amb les nostres conviccions.

Rafael L. Ninyoles

La Telefònica ocupa i preocupa

Pot algun país pensar avui en el seu desenvolupament integral sense disposar d'una certa capacitat de control entre les xarxes de telecomunicacions bàsiques?

És gairebé doctrina oficial de la CE que les xarxes de telecomunicacions formen en l'actualitat el "sistema nerviós" de les societats industrialitzades. I de les europees, per tant. En realitat, és una constatació quotidiana que la nostra vida, que la vida social en general, resulta impossible sense el telèfon i els seus annexes.

La CE ha topat amb greus dificultats a l'hora d'establir unes polítiques comunes i mínimes en telecomunicacions. Les últimes directives, tanmateix, han marcat una tendència a la liberalització general dels serveis públics, cosa que implica la fi dels monopolis dels PTT —i de la Telefònica a l'estat espanyol—, però amb una important excepció: la telefonia de veu, és a dir, la telefonia bàsica, el servei essencial.

Això vol dir que els estats continuaran atorgant l'exclusiva de la xarxa del telèfon a un sol operador. Aquesta decisió, que s'explica per la conveniència d'una economia d'interlocutors en la ja molt fraccionada Europa, no deixa de causar preocupació en determinats cercles polítics i empresarials.

Justament aquest dies s'acaba o s'ha acabat ja de pactar a Madrid el nou contracte entre l'estat espanyol i Telefònica, que substitueix el de 1946. Els nous termes del contracte, segons la versió a què ha accedit a la premsa, preveuen la concessió a Telefònica del monopoli de la xarxa telefònica bàsica durant 30 anys més. O siga, fins el 2021.

Aquesta concessió o renovació de fet de l'actual monopoli no deixa de ser preocupant en molts sentits. D'una forma velada, però ben efectiva, l'ad-

ministració central de l'estat s'assegura una arma formidable per al control del desenvolupament industrial, tecnològic i social. I indirectament, un arma de control polític. Perquè qui posa les xarxes, les condicions d'accés o les tarifes del telèfon, controla els grans nusos, les neurones centrals, de les nostres societats eminentment complexes i vulnerables.

Malauradament, una política tan decisiva com la que afecta les comunicacions a distància sembla deixar indiferents els ciutadans. Com si fos simple afer de tècnics, economistes i industrials del ram. I cosa més greu, sembla deixar força indiferents els polítics. Els responsables polítics del Principat, de València o de les Illes no haurien d'esquivar, malgrat la tan sabuda falta de competències en aquest àmbit, la voluntat d'intervenir en l'establiment de polítiques pròpies de telecomunicacions. ¿O és que no val la pena de vincular estretament aquesta política amb la propulsió de les diverses formes de desenvolupament de les regions en el marc europeu? Cal també tenir clar que no hi haurà regionalització sense polítiques regionals de xarxes i serveis de telefonia i telecomunicació.

Si el nou contracte de l'estat amb Telefònica preveu la presència de cinc consellers de l'administració, ¿seria molt demanar que, dels cinc, almenys tres representessin els interessos de les comunitats autònomes i fossin nomenats, per exemple, en torns rotatoris? ¿O és que les autonomies no són estat? Comencem pel començament, doncs.

Josep Gifreu